

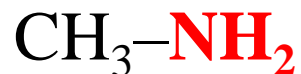
Aminok

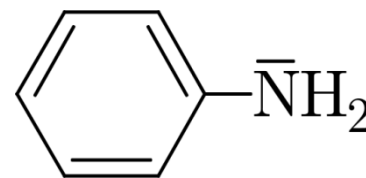
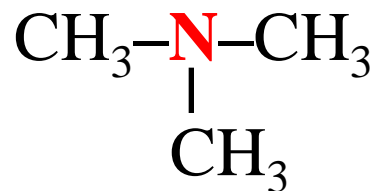
11.B

2024.
szept. 20.

jegyzet 41–42. o.

└ aminocsoport

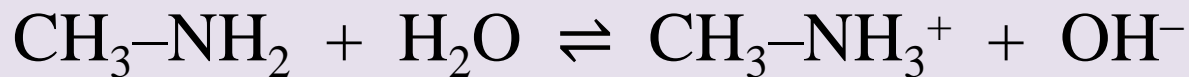
diszp., dip-dip., H-híd (kiv. tercier)

└ gyengébb, mint a hasonló *M*-ű
hidroxivegyületek esetén (vö. CH₃OH, fenol)

fizikai, kémiai tul. \approx NH₃

minél kisebb C_{asz}, annál jobban

Bázisok

└ bázisos N, hiszen $-\delta^-$

– van rajta nemkötő e^- -pár

Jelentőség

CH_3NH_2 – halpiac, heringpác, szájszag

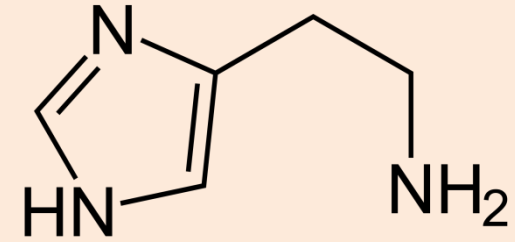
kadaverin / $\text{H}_2\text{N}-(\text{CH}_2)_5-\text{NH}_2$ – hullaszag

hexametilén-diamin / $\text{H}_2\text{N}-(\text{CH}_2)_6-\text{NH}_2$

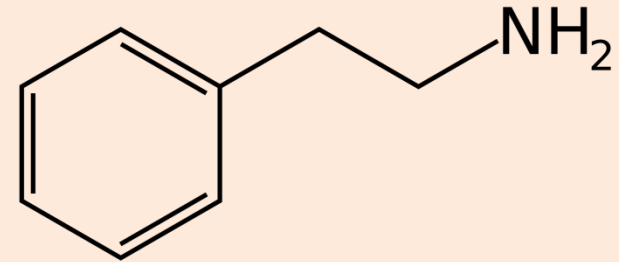
└ nejlon egyik monomerje

anilin – gyógyszer, festék előállítása

- hisztamin – ingerületátvivő anyag – ?
 - szervezet immunválasza
 - ha a vérben magas a koncentrációja
 - allergiás tünetek

- fenil-etil-amin – ?
 - „a szerelem hormonja” ~ örömhormon
 - ↳ legalábbis az egyik
 - csokiban (de: nem jut el az agyba)
 - futáskor
 -

Alkaloidák

növényi eredetű

N-tartalmú

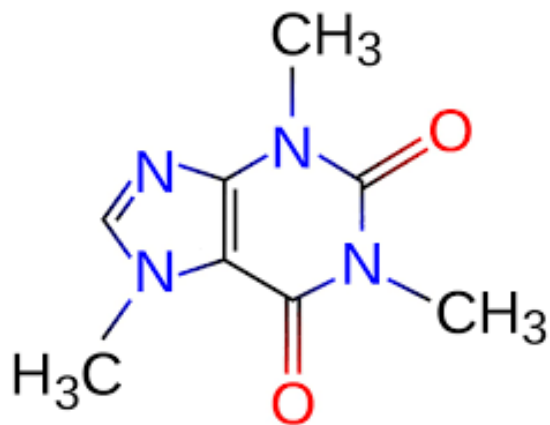
bázisos

pszichoaktív

anyagok (nagy $M \rightarrow$ legtöbb sz)

tiszta állapotban igen erős mérgek

- *teofilin, teobromin, nikotin, kokain*
- kávécserje \rightarrow *koffein*

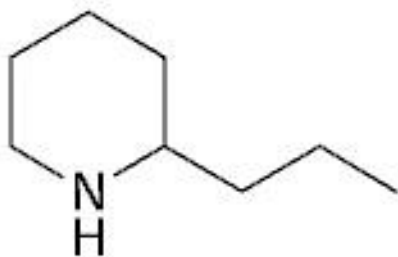
Wer sich selbst erhöhet/ der wird ernidriget.
Zweiffel-Bedancken oder Selbst-Rede
Des Ungarischen Erb-Rebellen
EMERICI TECKELY,
Vor/ und in seiner Gefangen-nehmung.

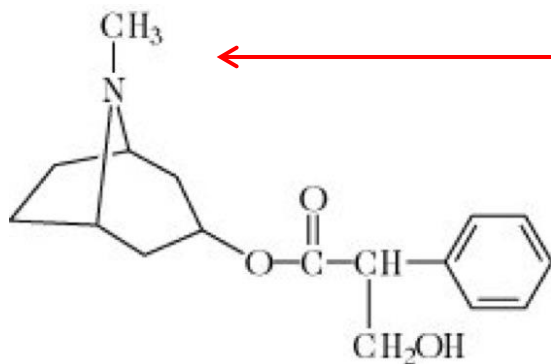
„hátravan még a feketeleves” – ?

Thököly elfogása (váradi pasa, 1685)

- kínafa → *kinin*
- mák → ópium → *morfin* = *morfium*
- foltos bürök → *koniin* ←

- nadragulya → *atropin*

Atropa belladonna

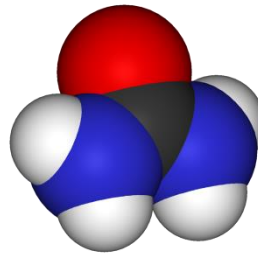
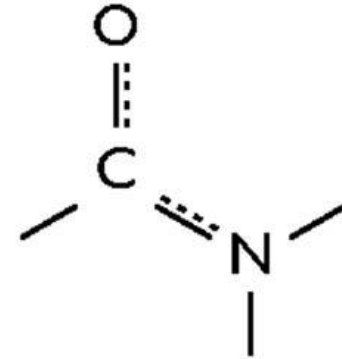
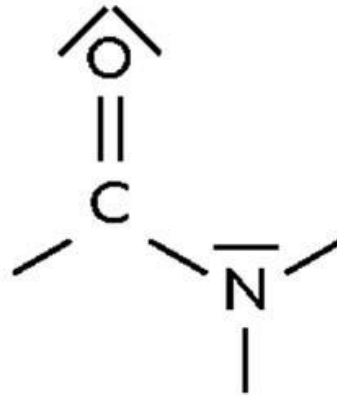
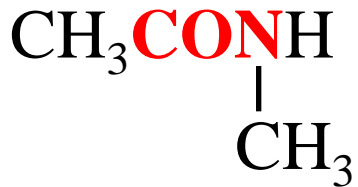
Amidok

11.B

2024. szept. 20.

jegyzet 43–44., 46. o.

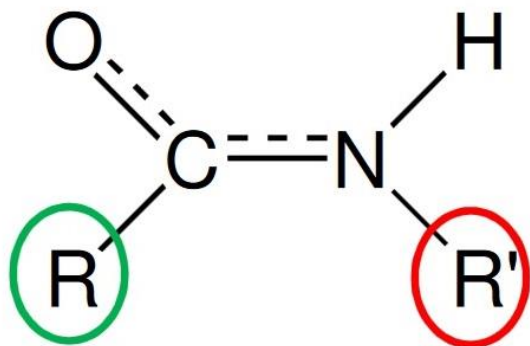
Molekulaszerkezet

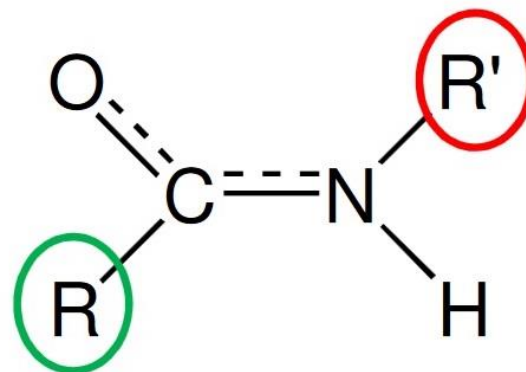
Erős intermolekuláris kölcsönhatások → minden amid f vagy sz
└ diszp., dip-dip., H-híd (kiv. terciér)

– kis C_{asz} → jól oldódnak vízben → oldatuk semleges

Delok. (amidcsop.) → gátolt rotáció → geom. iz.

cisz (Z)

transz (E)

Reakciók

↳ nem bázisos N $\leftarrow \delta^+$

\leftarrow nincs rajta nemkötő e^- -pár

erős redukálószerrel szemben savak
redoxireakció

savas hidrolízis

Előállítás \neq származtatás

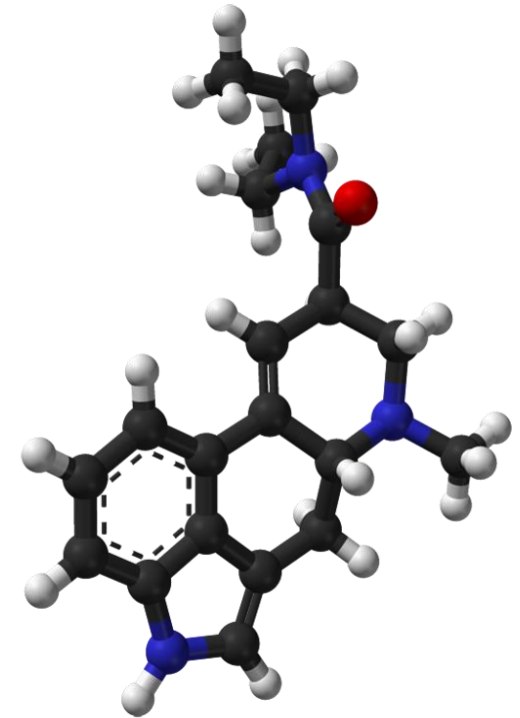
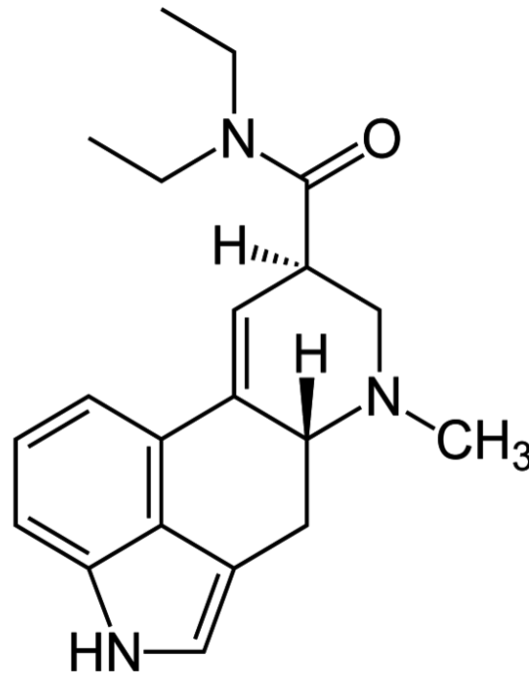

Jelentőség

- fehérjék = polipeptidek
peptidcsoport = **-CO-NH-**
- poliamid műanyagok
- karbamid – !
- LSD – ?

hallucinogén
Ø veszélyérzet
flashback

bélyeg
anyarozs
└ egy gombaparazita

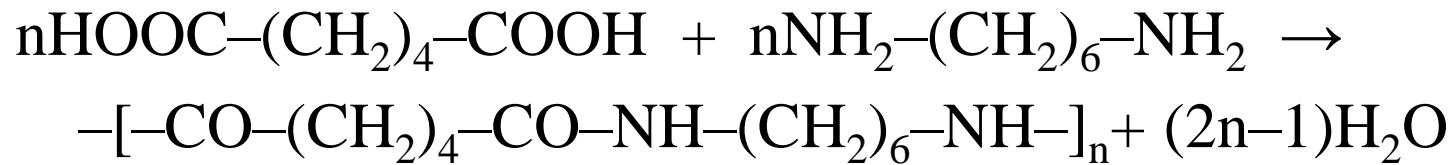

Eddig kimaradt

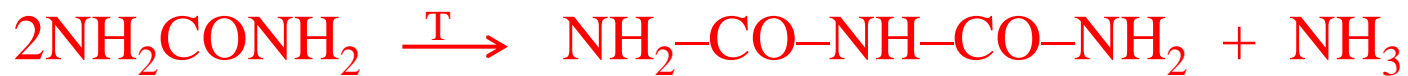

Selyemhernyók eperfalevelek között

?

Biuret képződése

Gyógyszerek

- hatóanyag + segédanyagok
- hatóanyag kémiai neve
hatóanyag generikus neve
készítménynév(~ek)
- originális gyógyszer
– generikus gyógyszer
- bevizsgálás!
Contergan
- Aszpirin, Kalmopyrin
Penicillin

pl. para-(acetamino)-fenol

paracetamol

Neocitran, Coldrex, Rubophen

